

SUMARI

Un dietari.....	15
¿Casa o paisatge?.....	21
2018 El retorn.....	23
7 de setembre de 2018. Inventari de mudances.....	23
20 de setembre de 2018. Cansades.....	32
27 de febrer de 2018. Campanades a mitjanit.....	35
17 de març de 2018. Nosaltres, les dones.....	37
27 de març de 2018. La gran estafa.....	39
30 de març de 2018. La recta de Colorado.....	40
7 de maig de 2018. Viure a la ciutat pot ser un art.	41
3 d'agost de 2018. Una família diferent	45
20 d'agost de 2018. Amb aire de jota.....	48
9 de setembre de 2018. La pluja i els seus perills a València	52
16 de setembre de 2018. Gessamí de setembre.....	54
17 de setembre de 2018. Gessamí i papallones.....	55
18 de setembre de 2018. ¿Es pot viure sense amor?..	56
21 de setembre de 2018. Nostàlgia americana.....	56

25 de setembre de 2018. Estiu després de l'estiu	58
27 de setembre de 2018. <i>Indi visible</i>	59
29 de setembre de 2018. Tres dietaris, tres domicilis provisionals.....	60
30 de setembre de 2018. <i>Un estiu</i> : catàleg de petites delícies.....	62
1 d'octubre de 2018. Coma-ruga, quan va morir el pare.....	65
2 d'octubre de 2018. El balcó indiscret del catorzè.	67
3 d'octubre de 2018. Nits de cine	68
11 d'octubre de 2018. La tirania de la telefonia mòbil.....	69
15 d'octubre de 2018. Sota la lluna de València	71
28 d'octubre de 2018. Anar pel món	72
29 d'octubre de 2018. Aix i l'aire burgès.....	73
1 de novembre de 2018. Marsella i el darrer blau...	75
3 de novembre de 2018. Un migdia al Mucem	81
7 de novembre de 2018. La bullabessa de Marsella	83
27 de novembre de 2018. Aigua de mar.....	84
1 de desembre de 2018. Llibres que ens busquen ...	88
Desembre de 2018. Llibres	91
2 de desembre de 2018. Venim d'un silenci	91
10 de desembre de 2018. No és fàcil ser valencià ...	96
21 de desembre de 2018. A cadascú el que és seu...	99
2019 La inquietud.....	103
2 de gener de 2019. Els cafès	103

4 de gener de 2019. El meu dietari no és cap psico-anàlisi, però em resulta terapèutic	110
7 de gener de 2019. Treballar a València és un crim	112
8 de gener de 2019. La vida digital(itzada).....	115
10 de gener de 2019. La tirania digital i el tecnoestrès.....	115
11 de gener de 2019. Una ginecòloga excepcional..	115
13 de gener de 2019. Les metàfores també maten ..	122
14 de gener de 2019. Una altra consciència	122
14 de gener de 2019. Pànic digital	123
16 de gener de 2019. Llibreries i llibreteres	127
16 de gener de 2019. L'art de la mirada	129
18 de gener de 2019. Naturalesa i literatura	131
19 de gener de 2019. Una veu pròpia	134
20 de gener de 2019. Abans de complir cinquanta anys	137
22 de gener de 2019. Sobre la simultaneïtat (i la immortalitat)	140
23 de gener de 2019. Perdre el temps.....	141
25 de gener de 2019. Rascar i perdre	141
30 de gener de 2019. Sueca i Fuster	144
31 de gener de 2019. Joan i la febre de set	145
1 de febrer de 2019. Marina i l'aigua	149
4 de febrer de 2019. L'escola de davant de casa	153
5 de febrer de 2019. Un passaport doble.....	154
7 de febrer de 2019. Allò va ser després de la primera.....	155
9 de febrer de 2019. Divina de la muerte.....	156

12 de febrer de 2019. Octubre dolç encenia colors.	161
15 de febrer de 2019. Darrere uns glops de gin and tonic.....	165
16 de febrer de 2019. Desafiant T. S. Eliot.....	166
22 de febrer de 2019. Escriure sense voltar pel món (arran d'una conversa amb Enric Iborra).....	168
25 de febrer de 2019. Retrat d'una lectora	171
8 de març de 2019. Vuit de Març un any després...	173
11 de març de 2019. El plaer dels negres és també el plaer de les dones	178
18 de març de 2019. Esquiando sin blanca	180
20 de març de 2019. Teràpia de l'horta	184
8 d'abril de 2019. Vint-i-quatre hores i escaig a Barcelona.....	188
Vacances de Pasqua, abril, 2019. D'Arizona als Ports	194
22 d'abril de 2019. Fred i cafeïna.....	195
23 d'abril de 2019. Sant Jordi és més que llibres	197
26 d'abril de 2019. La fira està desconeguda	201
27 d'abril de 2019. ¿Vas a votar Ciudadanos?.....	201
29 d'abril de 2019. Anotacions antisuïcides	202
7 de maig de 2019. Maneres de morir (o no morir)	202
16 de maig de 2019. Sobre l'exclusió financera	213
17 de maig de 2019. La marjal dels Moros.....	215
22 de maig de 2019. Una vesprada de contrastos	218
23 de maig de 2019. Cants de terres veïnes.....	221
4 de juny de 2019. La vida.....	224

5 de juny de 2019. La vida sexual... poca broma! ...	224
6 de juny de 2019. Vida entre llibres.....	227
7 de juny de 2019. Prendre un cafè amb algú que diu que m'odia.....	230
11 de juny de 2019. L'instructor 88493.....	235
14 de juny de 2019. Bronca domèstica des de la meua terrassa	237
16 de juny de 2019. Un mal endèmic.....	238
23 de juny de 2019. La logística dels llibres	239
6 de juliol de 2019. Un concert memorable.....	242
14 de juliol de 2019. La platja de Puçol té caixet....	245
26 de juliol de 2019. Escriure en qualsevol lloc.....	245
27 de juliol de 2019. En suspensió: la inquietud del vol	248

UN DIETARI

Deia Joan Fuster que els dietaristes “prenen nota de la vida, en retallen instants amb el ganivet de la memòria, evocuen el seu temps, desgranen raons i arguments en apunts de calendari. El seu és l’ofici de mirar, de combatre l’oblit”.

Un dietari esmola el ganivet de la memòria i et mostra un espill on mirar-te, un espill que et retorna una imatge imprevisible, un espill per dur de passeig cada dia i —com aconsellava Stendhal— observar-hi el món reflectit.

Escric un dietari per moltes raons. De vegades només per a alenar. D’altres per a no oblidar que soc molt més que circumstàncies quotidianes; llistes de coses pendents a fer; malentesos; dols, soledats; desenganys i contradiccions atansades.

Escric per a recordar-me la sorpresa. Escric perquè “escriure és recordar” i recordar, tornar a viure. Per eixa raó m’agrada exercir la recreació de la memòria i l’escriptura, perquè em multiplica i millora la vida.

Ocorre sovint en la perspectiva de l’escriptura que les vivències boniques i curioses guanyen i s’hi imposen, i els dolors s’hi difuminen. Potser perquè, com deia Proust en *Saint-Beuve*, “allò que la intel·ligència ens torna amb el nom de passat no és el passat”.

Escriure un dietari em permet retratar un moment vital present però també capbussar-me en la memòria, aquest “eco que continua reverberant quan el so ja s’ha perdut”, en paraules de Samuel Butler. El so es perd en la distància, però la memòria l’amplia i el modifica. En aquest cas el so és el retorn: tornar a casa després de molts anys d’absències i trobar-hi novament les peces per a reconstruir allò que hi vaig deixar.

No soc la mateixa: la ciutat i els amics han canviat, jo també. Hi ha rostres coneguts del passat que se’m perden en la confusió i que a poc a poc recupere. Llocs, paisatges, vivències, noms i moments, és tot un mosaic de composició complexa al qual se li han remogut moltes tesselles. Cal anar ajustant-les amb paciència i comprensió.

Mai no regresses la mateixa, i mai no regresses al mateix lloc. La vida ha fluït on l’has deixada i tu, potser encara més. És qüestió d’acceptació i adaptació. No és fàcil; però sí, esperançador. Com elegantment ha escrit Ferran Archilés: “amb cada reverberació la memòria s’enriqueix de matisos i imperfeccions. Amb el cel obert del futur al davant —almenys, l’esperança d’aquest cel obert— la memòria vibra, fa que la vida vibre”.

Precisament per això escric un dietari, per a sentir com vibra la vida i deixar-ne testimoni. Una vida on caben llibres, viatges, propòsits, fracassos, èxits, oblitats i desenganys, però també sorpreses, reconeixements i gratitud, i sobretot moltes anècdotes que potser semblen intranscendents, però guarden un fons i un missatge per a qui sap escoltar-les.

La inquietud és un dietari que es nodreix de reflexions vitals i literàries, d’incerteses, però sobretot d’inquietuds i,

encara més, de la voluntat de futur i d'una reserva d'humor atresorada durant anys.

Tanmateix, el repte és gros. Com a dietarista, caldria que contés allò que visc i veig i que provoqués en els lectors astorament, riure, desconcert, dubtes, descobertes, reflexió. I fer-ho amb una tensió latent, sense perdre el cordell des del principi fins al final. Com un collar a què aniria afegint pedretes de diferents colors i formes fins a arribar al moment de posar-li la tanca i lluir-lo al coll.

Per a mi, els escriptors de memòries i dietaris som una mena de detectius abocats a observar atentament al nostre voltant buscant-hi pistes i indicis històrics, polítics, socials, culturals, literaris i humans en allò més bell, més absurd i, sovint, més inesperat i senzill, que és on —com escriu Rubem Fonseca— també es troben les claus per a resoldre els crims.

Som detectius, però també arqueòlegs que excavem capes i capes buscant entre el fang de la memòria —en paraules de l'escriptora Maggie O'Farrell. Fotògrafs amb la càmera sempre penjada i un objectiu imprevisible. Prests a captar la fugacitat, la intensitat d'un instant, i, igual que fan els fotògrafs, triar amb el temps quins d'aquests moments captats poden transcendir més enllà de la nostra mirada, i amb el temps també, millorar, retocar, rellegir i refer aquests instants sense por.

La inquietud és un dietari fruit del retorn al lloc d'origen, nodrit de memòria i de records, de notes disperses, de cròniques periodístiques i literàries i d'esperança de futur. El fruit d'haver entès que viure el dia a dia és, senzillament, la millor matèria orgànica per a l'escriptura, i que allò que cal és

saber escoltar i mirar, fixar-s'hi, fixar-s'hi molt, amb uns ulls d'ofici, l'ofici de mirar, l'ofici d'escriure. Perquè els més inesperats i desapercebuts successos de la vida són susceptibles d'esdevenir literatura.

Les mirades, les reflexions i les reaccions que ací recull són part d'allò que he viscut i he sentit en tornar, després d'uns anys absent, als meus paisatges d'origen: València i l'Horta, però també a Barcelona, a les terres de l'interior del País Valencià, a les serres de Terol, i a França, un país que em va acollir, no sempre amb dolçor, durant prop de tres anys de joventut. Saber mirar és un art que s'aprén lentament i en perspectiva. Observar i veure més enllà del que objectivament tenim al davant. Així ho capten els fotògrafs, així faig jo per captar-ho amb la mirada literària.

El dietari esdevé, llavors, una mena de galeria d'imatges on detenim l'atenció i els ulls, i els deixem en mans del llenguatge i de la recreació literària, perquè un dietari es recrea una i cent vegades, car per molt que hi haja un component impulsiu i espontani, el pensament és més circular que fugaç, i sovint ens trobem pensant en el mateix, ara i adés.

La literatura és “una baula insubstituïble per a bastir una imatge global de la complexitat social, feta de complexitats individuals”. I escriure és per a mi la darrera esperança de llibertat, perquè tot i que “la llibertat no comporta la tria de la literatura, la tria de la literatura sí que ens ajuda a ser lliures”.

El dietari, tan present ara i adés en la literatura universal, ajuda a obrir un camí creatiu i generós perquè et permet escriure amb una gran llibertat i ben pocs condicionants, la

cronologia i poc més, fet que, naturalment, no està exempt de responsabilitats.

Així mateix, també és el dietari una dreuera exigent perquè demana nodrir-se de la quotidianitat i transcendir-la.

Platja de Puçol, agost de 2019

Pagès editors

¿CASA O PAISATGE?

Qui erra recorda els paisatges, qui arrela recorda els anys.

MARTA MARÍN-DÒMINE

¿Què vol dir *casa*? Casa podria ser un paisatge, molts paisatges, casa és una col·lecció d'imatges i de records. Casa són objectes heretats. Casa són llibres. Casa són els rostres i les olors compartides, i tot allò que veiem des de la finestra.

Casa pot ser qualsevol racó improvisat si hom s'hi sent en harmonia.

Fa anys que canvie de casa i cerque la resposta a què i on és casa meua. Potser una llar nòmada i incondicional, el recer sota el qual trobem serenitat.

Al món sempre hi ha qui emigra, qui fuig per les raons més diverses, qui canvia de casa a contracor i condicionat. Figures d'un altre paner és qui erra incessantment per impuls. Diu Marta Marín-Dòmine que “contràriament a l'exili, l'errància és un moviment perpetu. Qui s'exilia tot sovint cerca casa, en canvi qui persisteix en l'errància habita espais oberts: arrabassa els obstacles de la mateixa manera que el bulldòzer enderroca edificis. D'exiliat, hi ha un dia en què se'n pot deixar de ser; d'errant, se n'és a perpetuïtat”.

Perd sa casa no qui la canvia per una altra o ni tan sols qui la deixa per un temps, sinó qui la veu enfonsar-se per les bombes, la pluja, el foc, per l'abandó i la marxa forçada sense un retorn a la vista. D'això, com diu Natalia Ginzburg en *Les petites virtuts*, “hom no es guareix mai, i passaran els anys, però no ens en curarem mai. Potser tornem a tenir un llum a la taula o un gerro de flors i els retrats dels nostres éssers estimats, però ja no creiem en cap d'aquestes coses perquè un cop les vam haver d'abandonar inesperadament o les vam haver de buscar entre les runes”.

Posseir els llocs i habitar-los són coses ben distintes. Hom pot habitar llocs ben diferents i no posseir-ne cap i, contràriament, hi haurà qui posseirà molts llocs i no sabrà habitar-los mai.

2018 EL RETORN

La vida passa tal com nosaltres passem per
les cases on deixem la vida.

MERITXELL CUCURELLA-JORBA

La casa, en cambio, la verdadera, es el lugar
donde uno transcurre y se transforma.

JULIO RAMÓN RIBEYRO

7 de setembre de 2018. Inventari de mudances. Entre juliol de 2017 i juliol de 2018 vaig viure en quatre cases diferents, més una residència de caps de setmana. Vaig preparar tres mudances grosses i una de més menuda. Hi havia dies en què no sabia ben bé on havia despertat. Casa meua, em deia...
¿Què és casa meua?

Hi havia dies en què casa meua eren paisatges, trajectes, records d'altres cases i d'altres paisatges. Res fix, però en el fons, prou profund i embolcallant, tant com un paisatge estimat i evocat ara i adés. En la calma i la foscor de la nit, travessant la llum d'un matí radiant, en la calidesa corpòria dels crepuscles, casa és sovint un paisatge.

La meua primera mudança oficial la puc datar el 1999, en deixar París per a tornar a València després de dos anys i escaig d'haver-hi viscut.

No era la primera vegada que vivia lluny de casa, havia passat un any a l'estat de Nova York, entre 1994 i 1995, però allà no vaig habitar cap casa pròpia i tots els canvis els vaig gestionar des de la meua primera maleta gran, una Samsonite d'aquestes rígides que em va regalar el meu pare quan vaig complir vint anys, i que encara viatja amb mi.

El parèntesi a València, ara fa vint-i-dos anys, entre el retorn dels Estats Units i la fugida a París va ser dur i senzill alhora, per sort no va demanar massa mudances, però sí travessar una depressió profunda i una malaltia llarga.

Tanmateix, entre una cosa i una altra, hi vaig trobar els meus primers treballs remunerats i gràcies a la generositat dels meus pares em vaig instal·lar en un pis seu, just a sota d'ells, al costat de la Finca Roja. Allà, pintant, decapant les finestres, fent bricolatge i muntant la meua biblioteca que a poc a poc creixia i em satisfieia, vaig anar eixint del túnel fins que aquell forat fosc va esdevenir llindar per on passar cap a altres estances.

Aquella va ser la meua primera casa. No era una casa triada per mi, però sí un espai on vaig començar a construir una intimitat amb ritme de vida, i on no faltaven les visites d'amics i amigues ni tampoc alguna festa llegendària. En aquell pis em vaig fer adulta i vaig caminar per un segon túnel, el d'un limfoma no Hodgkin, després del qual vaig trobar de nou un altre llindar per travessar, el que em duria a París durant més de dos anys.

En arribar a París vaig viure a casa d'uns coneguts al districte 15, al carrer del Teatre, després vaig tenir la sort de poder gaudir d'un estudi petit al carrer de Miromesnil al 8, més tard, vaig tastar una *chambre de bonne* a l'avinguda de La

Porte-de-Ternes, al 17, en un setè sense ascensor on es pujava per l'escala de servei, un vàter al passadís, dutxa ni somiar-la, i deu metres quadrats on cabien un armari vell, un llit de vuitanta, una tauleta, una pica i un foguer de resistències elèctriques. Però per a resistència, la meua, la de viure durant cinc mesos en aquell cau.

En acabant, vaig canviar de terç i vaig anar a parar a un estudi espaiós amb un balcó gran als afores de París, un barri glamurós de Montmorancy, al 92. Dels afores vaig botar de nou al districte 15, i amb molta sort em vaig instal·lar en un apartament gran i luxós, segons es mire, mitjançant una alumna d'una amiga professora a la Sorbonne, filla la xica de diplomàtics els quals vivien a Àfrica i que disposaven d'un apartament a l'avinguda d'Émile Zola, a tocar del Camp de Mart i la torre Eiffel, per on jo anava a córrer entre turistes despistats, molts d'ells amb accents ben fàcils d'identificar.

Un dia, però, es va acabar el luxe i la comoditat i vaig haver de fer un breu parèntesi d'emergència, una estada provisional en un pis desmanegat i vell del districte 20, i gràcies, perquè si no hagués estat així, m'haguera trobat literalment al carrer. Després d'aquella aventura, desventurada en alguns aspectes, finalment vaig llogar un apartament de dues peces, un dormitori i un saló de dimensions ben modestes, al barri 14, al carrer d'Alésia, tornava a prop dels meus orígens parisencs. El que no podia sospitar ni de lluny era que en dos mesos el deixaria per a tornar a València. Als altres orígens.

Al carrer d'Alésia vaig sentir per primera vegada certa estabilitat. Hi respirava vida, decisió, intimitat, era espaiós, no tant com aquell apartament d'Émile Zola, però per contrast amb les cambres i els estudis minúsculs dels inicis parisencs, el pis d'Alésia era tot un palauet.

El compartia amb Serge, un amic d'un amic, gràcies al qual vaig aconseguir el lloguer perquè de mi, jove, dona, de nacionalitat espanyola i amb una feina de mestra interina a mitja jornada, no es refiava ningú. Amb Serge compartia despeses i convivència només dues o tres nits per setmana, de manera que jo disposava del pis la major part del temps i era meravellós sobreviure a París amb certa dignitat.

Aquesta felicitat va durar poc perquè molt aviat —i quan menys ho esperava— em va arribar la notícia d'un bon treball a València i va ser el torn del meu primer gran dilema com a adulta: decidir què feia, si perseverava a París o tornava a casa a donar-me una segona oportunitat. No em vaig veure amb cor de dir no a aquella oportunitat i llavors va arribar la meua primera mudança oficial, petita en volum, però gran en significat i intencions. Deixar París no va ser gens fàcil.

El novembre de 1999, pocs dies abans del meu aniversari, uns amics van venir a París a passar uns dies amb mi i de pas ajudar-me a tornar cap a casa en el meu cotxe Seat Marbella Special blau elèctric. Allà dins dúiem quasi tot allò que havia anat acumulant a París durant més de dos anys, excepte un futon japonès, pesat i gros, que va arribar al cap d'uns dies mitjançant uns transportistes coneguts de València.

En tornar de París vaig aflluixar el ritme de canvis d'habitatge, tot i que viatjava molt. Me n'enyorava força i anava sovint a París. En canvi, la base era sòlida i durant quasi quatre anys, entre final de 1999 i octubre de 2003, vaig viure a la Fonteta de Sant Lluís, res a veure amb el glamur parisenc. Tanmateix, allò va ser un prodigi d'estabilitat, perquè a París havia col·leccionat feines i apartaments, i a València vaig gaudir de feina i casa fixa durant quatre anys. No sabia si ho tornaria a conèixer mai més.

Després, però, d'aquell parèntesi de feina, viatges de plaer i domicili estable, va començar una llista llarga de cases i mudances.

El 2001 vaig comprar la meua primera casa, un pis antic al barri de Russafa amb una terrassa gran i molta feina per davant. El vaig fer refer al llarg d'un any i mig de reformes i maldecaps i, després de la que va ser la meua segona gran mudança, m'hi vaig instal·lar i hi vaig viure de manera interrompuda poc menys de dos anys.

Mentre el rehabilitava havia conegut qui seria el meu marit durant uns quants anys, i amb ell vaig preparar la seua mudança de Madrid a Rubiols de Mora, a la serra de Gúdar, on es va instal·lar provisionalment a les cambres d'un antic convent, mentre buscàvem habitatge en la zona, amb un fill ja en camí.

Mesos més tard, vam comprar junts una casa enorme i preciosa al poble de Nogueruelas, a sis quilòmetres de Rubiols de Mora, de camí a Valdelinares, una casa mig llegendària, almenys per als vilatans, perquè havia estat propietat de Ramón Arcusa, un dels components del Dúo Dinámico. Era una casa de tres plantes i més de dos-cents metres quadrats, amb tres balcons grans encarats a la muntanya, una biblioteca i una cuina gegants, i dos jardins en nivells diferents. Un petit palau.

Embarassada de sis mesos, i amb el suport d'un equip familiar de grans dimensions, vam mudar-nos a aquella casa, de manera més o menys definitiva, creia jo.

Per aquell temps jo encara anava molt sovint a València. Un any després, però, vaig acabar per traslladar a Nogueruelas totes les meues pertinences del pis de Russafa, que ara tenia en lloguer, i aquella va ser la meua quarta mudança.

A Nogueruelas vam viure en pau durant tres anys, al cap d'eixe temps, en morir el meu pare i en nàixer la meua filla Marina, vaig començar a sospitar que aquell no era el meu, el nostre, lloc. De fet, quan em vaig traslladar per primera vegada a aquell poblet la meua família m'hi donava tres mesos, i jo, ras i curt, els vaig convertir en tres anys.

Aquell poble entre serres, però, va significar un parèntesi ben dolç que mereix unes quantes ratlles. De fet, m'hi vaig integrar tot el que vaig poder, però em passava la vida a la carretera i la soledat la recollia a quilograms. Tanmateix, aquella casa és, de totes les cases on he viscut, la que més m'ha penetrat i major petjada ha deixat en mi. Tant, que un cop venuda no he volgut tornar mai més al poble per no veure aquella façana gran i familiar, i durant més d'un any vaig somniar que la visitava els caps de setmana, com una ocupa que guarda claus d'una casa deshabitada, fins que un dia van arribar els actuals propietaris, vaig despertar del somni, i per sempre més.

Finalment vam deixar Nogueruelas després de moltes visites i indecisions, i al remat vam fer cap, en plena bombolla immobiliària, a Conclud, un barri pedani de Terol, on vam comprar una casa més petita, però preciosa, refeta amb gust i materials excel·lents, amb totes les comoditats possibles i amb una estructura i una ubicació que ens recordava la casa de Nogueruelas: els revoltos de fusta, la pedra en les parets, la séquia que hi passava per darrere. Una casa envoltada de llum i de xops, fresca i ben orientada, on en hivern atresoràvem el sol que tanta falta fa a Terol, i en estiu ens refugiàvem a la fresca de l'entrada, de l'hort i del celler durant les hores tòrrides, quan el sol de Terol brama i resseca.

Aquesta obra va ser guardonada amb el 37è Premi d'Assaig Josep Vallverdú 2020, convocat per l'Ajuntament de Lleida i per l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida. Les persones que van formar part del jurat van ser Anna Berga, Elena Casacuberta, Teresa Iribarren, Màrius Serra i Jaume Barrull, que actuà com a secretari.

© del text: Lourdes Toledo Lorente, 2021

© d'aquesta edició:

Pagès Editors, S L, 2021

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: octubre de 2021

ISBN: 978-84-1303-286-3

DL: L 379-2021

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.